

Т. А. АНАСТАСЬЕВА

г. Магілёў, ДУА “Сярэдняя школа № 39 г. Магілёва”

ВОБРАЗ МАЛОЙ РАДЗІМЫ Ў ЛРЫЦЫ ПАЭТКІ ЗЯМЛІ МАГІЛЁўСКОЙ ВАЛЯНЦІНЫ ГАБРУСЕВАЙ

У артыкуле аналізуюцца асаблівасці стварэння вобраза Радзімы ў творчасці паэтки Валянціны Габрусевай. Своеасаблівасць паэзіі Габрусевай у тым, што яна раскрывае вытокі любові чалавека да Радзімы. Вытокі творчасці паэтэсы ў еднасці з роднай зямлёй, роднай хатай, у духоўнай блізкасці з бацькамі, якія ўжо адышлі ў небе. Вершаваная мова паэтки насычана індывідуальна-аўтарскімі метафарами.

Бацькаўшчына, Радзіма, Айчына, родная старонка, бацькоўская зямля... Такімі словамі кожны чалавек называе той адзіны і непаўторны куточак зямлі, дзе нарадзіўся, вырас, спазнаў першыя радасці і няўдачы, адкрыў прыгажосць свету. Куды б ні завёў чалавека лёс ужо ў сталым узросце, немагчыма пазбавіцца тугі па сваёй малой радзіме. Кожны чалавек абавязкова вяртаецца да яе ва ўспамінах і снах як да крыніцы сваёй душы. Менавіта пра гэту вершы паэтки зямлі Магілёўскай – Валянціны Фёдараўны Габрусевай, якая аддана зямлі, што яе ўзрасціла – роднай Магілёўшчыне.

Тэма радзімы ў творчасці паэтки асноўная і актуальная.

Валянціна Фёдараўна Габрусева – самародак зямлі Магілёўскай Але, на жаль, не ўсе мае землякі-магіляўчане ведаюць паэтку.

Нарадзілася яна 26 лютага 1950 года. Дзіцячыя і школьныя гады прайшлі ў вёсцы Развадава Клічаўскага раёна. Як і ўсе вясковыя дзеці, бегала басанож па лужынах і росным мурогу: “З маленства любіла купацца // А ў павадкі больш, чым калі, // Дамоў было не дачакацца, пакуль за каўнер не вялі!” // [5, с. 59]. З маленства пазнала працу. Дапамагала дома і ў полі. А ў вольны час гарнулася да кніг. Потым была школа міліцыі, праца ў органах унутраных спраў. Не зважаючы на штодзённыя клопаты, з паэзіяй не парывала.

Яе першы верш быў надрукаваны ў клічаўскай газеце “Сцяг Саветаў”, потым былі публікацыі ў “Магілёўскай праўдзе”, “ЛіМе”, у калектыўных зборніках беларускай паэзіі.

Валянціна Габрусева ўдзельнічала ў рэспубліканскім семінары маладых пісьменнікаў, дзе адзнаку яе творам давалі майстры беларускай паэзіі: М. Танк, Р. Барадулін, Ніл Гілевіч. Цікава, што разам з творами вялікіх паэтаў у калектыўным зборніку “Дзень паэзіі” былі надрукаваны і вершы Валянціны Габрусевай. Паэтка – лаўрэат міжнародных літаратурна-музычных конкурсаў, уладальнік прэміі “Гран-Пры” рэспубліканскага літаратурна-музычнага конкурсу на лепшую песню, прысвечаную супрацоўнікам органаў унутраных спраў, лаўрэат гарадскога літаратурна-музычнага конкурсу на лепшую песню пра Магілёў, неаднаразова пераможца рэспубліканскага літаратурнага конкурсу “Мая міліцыя”, аўтар слоў і музыкі гімна Клічава, ганаровая грамадзянка горада Клічава, ганаровы ветэран, аўтар чатырох зборнікаў вершаў і музычнага альбома песень у аўтарскім выкананні “Журавінавыя гронкі” (2006 год), “Бусліны вальс” (2007 год), “Букет бяссмяротнікаў” (2009 год), “Водар бацькаўшчыны” (2015 год), “Дзе пашчасціла мне нарадзіцца” (2015).

Член Саюза пісьменнікаў Беларусі з 2017 года.

Своеасаблівасць паэзіі Габрусевай у тым, што яна раскрывае вытокі любові чалавека да Радзімы. На думку паэтки, гэта родная мова, родная хата, сям’я, жыватворчая любоў, дабрыня... Гэта тое, на чым грунтуецца бессмяротная сувязь пакаленняў. Цікавым у гэтым плане з’яўляецца верш «Старыя фотаздымкі». Разглядаючы старыя фотаздымкі, паэтка з псіхалагічнай глыбінёй узаўляе незабыўныя старонкі памяці:

Дзядуля мой з гусарскімі вусамі,
У выпраўцы ваеннай стройны стан.

Старэйшыя браты мае і сёстры,
У пяцідзясятых сем душ было не шмат!

Шырокае застолле. Маці з краю.
Усмешка вуснаў ветлівых – заходзь!

Упэўненасцю ззяюць вочы бацькі,
Да ордэнаў хінуцца медалі [5, с. 16].

Як бачна, Габрусева сцвярджае думку, што толькі чалавечая памяць здольна перадаць бессмяротную сувязь з пакалення ў пакаленне:

Не чорна-белыя старыя фотаздымкі,
А каляровых дзён калейдаскоп,
Над хатамі блакіт без аблачынкі
І не сказаць ніколі: “Кадр, стоп!” [5, с. 18].

Як відаць, у вершы сама паэтка з’яўляецца лірычным героем. Яна сама ўсё перажывае, хоча паказаць тое, што жыццё працягваецца «каляровых дзён калейдаскопам».

Дух роднай хаты жыве ў сэрцы В. Габрусевай, нараджаючы пачуццё ўдзячнасці родным людзям, у вершы “О, як хораша прачнуцца”:

О, як жа хораша прачнуцца,
Дзе абгарнуўся цішай слых,
Дзе яблыні да долу гнуцца,
Каб мякка яблык падаў з іх [6, с. 24].

Лірычны герой шкадуе, што не можа вярнуцца ў дзяцінства, калі ўся сям’я збіралася за сталом, а маці карміла іх “пухкімі блінамі”, калі дзесяцігадовы брат Міхась, “ўсю бульбу абышоўшы плугам”, вёў на рэчку лавіць шчупакоў; калі ўвечары на вуголі “багаты смажылі ўлоў”. І “смачней” той рыбы не было... Непарыўная сувязь лірычнага героя з малой радзімай назіраецца ў наступных радках:

Калі засну, каб не прачнуцца,
Я знаю, апынуся там,
Дзе яблыні да долу гнуцца,
Пачаставаць каб яблыкам [6, с. 24].

Аўтар упэўнена, што гэтая сувязь застанеца нават тады, калі яна адыдзе ў небывыццё:

Я душу не згублю,
Калі лягу ў зямлю,
Дзе пашчасціла мне нарадзіцца [5, с. 103].

У вершы “Дзе пашчасціла мне нарадзіцца” таксама адчуваецца бязмежная любоў да зямлі-маці. В. Габрусева – сапраўдная беларуска. Яна піша вершы пра сваю бацькаўшчыну на роднай мове і адкрывае сваім суродзічам красу роднага краю, з якім яна непарыўна звязана:

Да сябе прытулю, раскажу, як люблю
Твой блакіт, што мне піць – не напіцца,
Беларускі мой край, вечны казачны рай,
Дзе пашчасціла мне нарадзіцца.

Тая сцяжынка, якая вывела з бацькаўскай хаты ў вялікую дарогу, даражэйшая за ўсё. Таму і сніцца яна лірычнаму герою ў вершы “Грай, мой гармонік”:

Сніцца тая мне сцяжынка,
Што вывела мяне на шлях.
Блакітна-сіняю хусцінкай
Мне сняцца васількі ў жытах.
І голас бацькаўшчыны кліча
Пад звон калодзежнай вады,
Дзе лёс мне пшасце не пазычыў,
Падараваў на ўсе гады [5, с. 113].

У сучаснай паэзіі дарога, шлях найчасцей трактуюцца як рух часу, як памяць пра мінулае. Для В. Габрусевай дарога – гэта тое, што яднае яе малую радзіму з усёй Беларуссю:

Ой, разгарну я свой гармонік,
Дзе не злічыць маёй радні.
Няхай душа з душой гамоняць,
Ды пра юнацкія ўсё дні.
Ты на малой маёй Радзіме,
Усе зычней, гармонік, грай,
Ласкава песнямі сваімі
Усю Беларусь ты абдымай [5, с. 113].

Такім чынам, паэтка вельмі любіць сваю бацькаўшчыну – родны клічаўскі край. Адметнае ў паэзіі Габрусевай тое, што ад замілавання роднымі клічаўскімі краявідамі майстар слова ўзнімаецца да прызнання ў любові ўсёй Беларусі. Асабліва тонка гэта адчуваецца ў вершы “Мая зямля”:

Дзе пад блакітнай вышынёй
Жыве мой край, святлом багаты,
Чаромхі белай прасціной
Спавіты ля бацькоўскай хаты.
Цябе да сэрца прытулю
І назаву навек адзінай.
Душу табою наталю,
Мая зямля, мая Айчына [5, с. 111].

У вершы “Мая Беларусь” яна прызнаецца, што ёй не пражыць без любай сэрцу старонкі:

Мне не пражыць без цябе, край мой родны,
Любая сэрцу старонка мая,
Дзе гэтак вольна і гэтак спакойна
Дыхае маці-зямля.
О, Беларусь мая, белая, белая –
Вера, надзея, сумленнасць і плён [5, с. 110].

Вытокі творчасці паэтэсы ў еднасці з роднай зямлёй, роднай хатай, у духоўнай блізкасці з бацькамі, якія ўжо адышлі ў небыццё. Любоў да малой радзімы перарастае ў прызнанне любові да ўсёй Беларусі. Каб акцэнтаваць на гэтым увагу, паэтка абірае наступны прыём: яна паказвае пераход ад апісання мясцін, дзе нарадзілася, да прызнання ў любові да нашай агульнай Радзімы-Беларусі.

Невыносны боль лірычнага героя адчуваеш у вершы «Бацькам»:

Пайшлі. Без скаргаў.
Ціха, без папрокаў,
Былі ж за ўсё на свеце даражэй!
Як, часам, я была ад вас далёка,
Мне бачна стала,
Як да вас я ўсё бліжэй [5, с. 53].

Набатам гучаць радкі гэтага верша не забываць бацькоў сваіх і бацькаўшчыну. Паэтцы ўдалося перадаць стан душы лірычнага героя. Ён пасталеў і адчувае сябе адзінокім без родных людзей, якія адышлі ў небыццё. Толькі тут, на клічаўскай зямлі, лірычны герой паэткі чэрпае сілы з гэтай крыніцы, абнаўляючыся і працягваючы жыць.

Верш «Бацькам» пераклікаецца з вершам Р. Барадуліна «Наведвайце бацькоў...»:

Наведвайце бацькоў,
Пакуль яны жывыя,
Пакуль дымяцца каміны,
Нагрэйцеся ў бацькоў [3, с. 47].

Як просьба-заклік не забываць бацькоў і бацькаўшчыну гучаць радкі вершаў В. Габрусевай і Р. Барадуліна. Моўныя сродкі вершаў ствараюць псіхалагічны вобраз вяртання і памяці. Гэта шляхі не толькі да бацькоўскага дома, але і да ўласнага “я”, здольнага разумець і спачуваць. Верш “Бацькам” В. Габрусевай насычаны дзеясловамі прошлага часу *пайшлі, былі, стала*. У вершы Р. Барадуліна ўжываюцца дзеясловы загаднага ладу *наведвайце, пішыце, ахінайце, спяшайцеся*. Такія дзеяслоўныя формы часта выкарыстоўваюцца ў публіцыстыцы для ўзмацнення функцыі ўздзеяння. Аднак верш – жанр мастацкага стылю, і яго асноўнай функцыяй выступае эстэтычная. Найперш праз вобразныя сродкі мовы паэты ўплываюць на думкі і пачуцці чытача.

Верш “Трэба дома бываць часцей...” Р. Барадуліна тэматычна і эмацыянальна вельмі блізкі да верша “Наведвайце бацькоў...” і верша В. Габрусевай “Бацькам”. У вершы “Трэба дома бываць часцей” акцэнтуюцца ўвага на родным доме. А пад родным домам маецца на ўвазе малая радзіма. “Каб душою не ачарсцвець, // Каб не страціць святое штосьці”, трэба часцей наведваць бацькоўскі дом [3, с. 47].

Супастаўляльна-стылістычны метада аналізу выяўляе спецыфіку стылёвай танальнасці вершаў Р. Барадуліна і В. Габрусевай, прысвечаных бацькоўскаму дому. Як відаць з прыведзеных прыкладаў, няспешны роздум паэтаў адпавядае моўнаму афармленню, спрыяе глыбіні філасофскага зместу твораў. Шлях дадому, да бацькоў па-мастацку трансфармуецца ў шлях да самога сябе. Такім чынам, выяўленне ў знешне простых жыццёвых фактах падвойнага сэнсу, псіхалагізму – спецыфіка індывідуальна-аўтарскага стылю Р. Барадуліна і В. Габрусевай.

Уражвае сваім зместам і верш паэтэсы “Мой цягнік “Магілёў – Асіповічы”:

Мой цягнік “Магілёў – Асіповічы”
Даў гудок адпраўны, клубам дым!
Еду ў вёску Развадава стоячы,
Але шчасна маршрутам сваім.
Бо, салодкую радасць падвоячы,
Адчуваю ўпэўненасць я,
Колькі ездзіць прыйдзецца мне стоячы,
Столькі жыць будзе вёска мая [5, с. 28].

Усяго восем радкоў, але многае сказала паэтка аб адносінах да малой радзімы.

Бацькаўшчына – самае галоўнае ў яе жыцці, таму сэрца паэтэсы імкнецца ў родную вёску. Цяжка ехаць дзве гадзіны стоячы, але лірычны герой не звяртае на гэта ўвагі. Ён шчаслівы, што едзе ў любімыя родныя мясціны.

Хочацца правесці паралель з вершам М. Башлакова «Асенні цягнік». У ім гучыць пачуццё жалбы і смутку па днях маленства. Сэрца лірычнага героя Башлакова таксама належыць роднай вёсцы Церуха, дзе ён нарадзіўся і дзе прайшлі яго дзіцячыя гады:

І хоць мяне ніхто там не чакае,
І хоць чужы агеньчык там гарыць,
У Церуху да бэзавага мая
Асенні мой цягнік загрузаціць [4, с. 17].

Яскравы эпітэт “асенні цягнік” указвае на тое, што асабліва цягне ў родныя мясціны ўжо пасталеўшых людзей.

Такім чынам, бачна, што лірычны герой В. Габрусевай, як і лірычны герой М. Башлакова, адчувае аднасць з малой радзімай, бо толькі любоў да родных мясцін напаўняе глыбокім сэнсам чалавечае жыццё, і трэба даражыць гэтым пачуццём, быць адданым яму. Асноўная ідэя абодвух вершаў гучыць як наказ не забываць сваю малую радзіму, а таксама сваіх бацькоў.

Лірычны герой паэтки жыве не адзіным хлебам надзённым. Ён дапамагае чытачу адчуць, што ёсць сапраўдныя каштоўнасці жыцця:

Гудзе майго жыцця нястомны трактар,
Ад працы ў неба пыл ідзе слупом!
Упарты не мяняецца характар –
Пасеянае бачыць пад сярпом [5, с. 37].

Сапраўдныя каштоўнасці, на думку паэтки, гэта праца і над сабой, і на карысць Радзіме. Але з сумам паведамляе лірычны герой, што ў сённяшнім жыцці яна бачыць спахывецкі характар некаторых суайчыннікаў. Верш В. Габрусевай “Не зрываўце кветак” пераклікаецца з вершам М. Танка “Мой хлеб надзённы”. “Хлебам надзённым” для паэта быў непакой за родную зямлю, за яе “ўраджай, спакойны сон, // За дрэва кожнае ў гаях, // За весніх песень перазвон...” [9, с. 55]. В. Габрусеву таксама турбуе непакой за родную зямлю:

Не зрываўце кветак у шырокім полі,
Не душыце ў клетках салаўінай волі.
Не давайце збочыць цеплыні на сцюжу,
Расчыняйце вочы, адмыкайце душы! [6, с. 30].

На думку лірычнага героя, “дзе на крыкі сэрцаў // Самі рвуцца ногі, // Там не будзе смерці, // Будзе век там доўгі”. Паэтка з болем у сэрцы папярэджвае чыгача ўдумліва ставіцца да роднай прыроды, каб не апусцела беларуская зямля. Мы не павінны дапусціць, каб зарастала “зямелька-маці” пустазеллем і кустамі, а паўнаводныя рэкі станавіліся раўчукамі.

Лірычнага героя вельмі хвалюе, што мы і нашы нашчадкі не паспеюць аплаціць даўгі перад бацькоўскай хатай, перад роднай зямелькай, калі не будзем бачыць, дзе дабро, а дзе зло:

Святы наш доўг,
Той доўг галоўны,
Даўно прабачыў, што парог
Бацькоўскай хаты, дзе жыве Бог! [6, с. 40].

Такім чынам, В. Габрусеву глыбока перажывае за будучыню Беларусі. Паэтку турбуюць “пытаннямі гады”:

А ці дайшла туды, куды зваў Бог і людзі?
Ці ўсе сумела я пажаць, што бацька сеяў?
Ці ўдзячна мне зямля тут за свае надзеі? [5, с. 61].

Ёй балюча, што “растуць і вырастаюць да бясконцтва // Перад зямелькаю...даўгі”. Малая радзіма, якая выпусціла ў свет, застаецца ў сэрцы назаўсёды, бо гэта яна дала В. Габрусевай права быць чалавекам на зямлі. Таму ўдзячнай любоўю да Радзімы пранізаны радкі верша “Навекі я прывязана”:

Навекі я прывязана,
Наскрозь прышыта я
Да арабінаў з вязаў,
Дзе дыхае зямля
Лясным асеннім водарам [5, с. 12].

Глыбока патрыятычныя радкі верша пераклікаюцца з радкамі верша-шэдэўра Аляксея Пысіна “Вузел”:

Не ведаю, якім вузлом
Навекі я прывязан
Да старых сосен за сялом,
Да яблынь, груш і вязаў;
Адно я знаю: гэтка меч
На свеце не скуецца,
Каб мог ён вузел мой рассеч,
Не закрануўшы сэрца [8, с. 32].

Да ісцін, якія сцвярджаюць і А. Пысін, і В. Габрусеву, паэты прыйшлі самі. Усё перажыта імі асабіста.

У вершы “Пах бацькаўшчыны” паэтка абяцае роднай зямельцы:

Я шчырым адплачу табе радком
За пах баравікова-чабаровы,
Які больш паўвека п’ю набгом [6, с. 71].

Такім чынам, у сваіх творах В. Габрусеву прызнаецца ў шчырай любові бацькоўскай зямлі, гаворыць аб адданасці і вернасці ёй.

Амаль кожны верш В.Габрусевай насычаны мастацкімі тропамі. Звяртаюць на сябе ўвагу народна-паэтычныя эпітэты, якімі аўтар надзяляе сваю радзіму ў зборніку вершаў “Водар бацькаўшчыны”: *бацькоўская зямля, сакаўны пракос, васільковае поле, лістападным радком* (верш “Утаплюся ў свой лёс”); *пах баравікова-чабаровы, салодкі казачна-чароўны сон, святы наш доўг* (верш “Мы не паспеём”); *легкакрылая пчала, неўміручае святло, зрэбныя кашулі, у вераснёўскім водары бароў, налітыя сокам гронкі* (верш “Старыя фотаздымкі”); *пах бурытынавай піаніцы, пажоўклага лісця і мядовага піцця, пераспелых буякоў, ичодры пах баравікоў, тонкі водар бацькаўшчыны, свежае сена, сціплай квецені шытышыны* (верш “Водар бацькаўшчыны”).

Вершаваная мова паэткі насычана індывідуальна-аўтарскімі метафарамі, аздоблена адухаўленнямі і ўвасабленнямі (разнавіднасці метафары): *утаплюся ў свой лёс, // Каб прадоўжыць дыханне; апякуся агнём арабінаў; засынае буслянка, прачнуцца каб зноў; сакаўному пракосу назначыць спатканне* (верш “Утаплюся ў свой лёс”); *дуб векавы схіліўся на страхою; нібы прырос тут зычнымі басамі // Да лавачкі пад яблыняй баян; ён (баян) звінеў надзеяй і трывогай, калі ішоў мой бацька ў паход* (верш “Старыя фотаздымкі”); *пра дубы мне спявай векавыя, // Што прайшлі праз пякелле баёў, // Як шануе іх кроны сівыя // Горад сэрца майго Магілёў* (верш “Праспявай ты, салоўка”); *і адчуваю пах дзяцінства // На кожнай купінцы дрыгвы; не прыпыніць сюды мне цягу, // Дзе свеціць золак маяком; дзе журавінавую гронку // Трымае ўпэўнена асцё* (верш “Журавіны”).

Такім чынам, найбольш частымі і любімымі тропамі ў лірыцы В. Габрусевай з’яўляюцца эпітэт і метафара, якія характарызуюцца ёмістасцю і дакладнасцю, а вершам яны надаюць мілагучнасць і вобразнасць, чым і выклікаюць зацікаўленасць і інтарэс чытача.

У мастацкім свеце паэткі выразна назіраюцца народныя матывы. Прыкладам глыбокага пранікнення ў фальклор служыць зборнік песень “Дзе пашчасціла мне нарадзіцца”. Некаторыя з вершаў В. Габрусевай сваёй меладычнасцю нагадваюць беларускія народныя песні. Напрыклад, “Кіну на плячо гармонік”. Ён пра заліхвацкую беларускую польку:

Весяліцеся, дзяўчаты,
Полька злева! Не ўтрываць!
Не хапае нават хаты,
А басы звіняць, звіняць! [5, с. 44].

Ён пра “нядолю” і жаночы лёс гераіні:

Як з лугоў нектар збірала
Лёгкакрылая пчала,
Як, пажыўшы гэтак мала,
Шмат чаго перажыла [5, с. 44].

Вершаў-песень у яе нямала. Яны вельмі ўжо лірычныя ды п’явучыя, блізкія да народнай песні і рытмікай, і словам. Як, напрыклад, радкі з верша-песні “Як над рэчанькай”:

Як над рэчанькай, ды над сінюю,
Там, дзе месячык п’е ваду,
З адзінокаю арабінаю
Дзеліць ночачка бяду [5, с. 112].

Многія вершы пакладзены на музыку і самой паэткай, і самадзейным кампазітарам Сёмінай Г. А. Кранаюць сэрца чытача словы вершаў-песень “Вальс маладосці”, “Ой, каціліся гады”, “Магілёўскі хлеб”, “Ой, квітнейце, садочкі” [7, с. 5]. Надзвычайны лірызм, мілагучнасць вершаў-песень дасягаецца пры дапамозе памяншальна-ласкальных слоў (*рэчанька, ночачка*), звароту (*ой, квітнейце, садочкі*), паўтораў:

Гэта ж явару ночка жаліцца:
“Ой, ці прыйдзе дзень да мяне!” [7, с. 14].

У вершах В. Габрусевай запавет сучаснікам, сугучны біблейскаму: “Любі Радзіму з дзяцінства ўсім сэрцам, усёй душой, усёй сутнасцю сваіх дзеянняў – і ты знойдзеш шчасце”.

Спіс выкарыстанай літаратуры

- 1 Арцем'еў, В. Букет кветак з паэтычных радкоў: творчасць В. Габрусевай з Магілёва / В. Арцем'еў // Магілёўскія ведамасці. – 2009. – 6 кастр. – С. 12.
- 2 Арцем'еў, В. Паэтычным словам: творчасць В. Габрусевай з Магілёва / В. Арцем'еў // Сцяг саветаў (Клічаў). – 2009. – 6 верас. – С. 3
- 3 Барадулін, Р. Выбраныя творы : у 2 т. Т. 1. Вершы / Р. Барадулін. – Мінск : Маст. літ. 1984. – С. 47.
- 4 Башлакоў, М. Матчыны грыбы перабіраю : вершы / М. Башлакоў. – Мінск : Ураждай, 2000. – 86 с.
- 5 Габрусева, В. Ф. Водар Бацькаўшчыны : зборнік вершаў / В. Ф. Габрусева. – Магілёў : Мал. абл. метадыц. цэнтр нар. творч., 2015. – 123 с.
- 6 Габрусева, В. Ф. Букет бессмяротнікаў : зборнік вершаў / В. Ф. Габрусева. – Магілёў : Маг. абл. тып. імя С. Собаля, 2009. – 84 с.
- 7 Габрусева, В. Ф. Дзе пашчасціла мне нарадзіцца : зборнік песень / В. Ф. Габрусева. – Магілёў : Маг. абл. метадыц. цэнтр нар. творч., 2015. – 99 с.
- 8 Пысін, А. Яшчэ не скончана дарога. Вершы / А. Пысін. – Мінск : Юнацтва, 1983. – 176 с.
- 9 Танк, М. Мой хлеб надзённы. Вершы / М. Танк. – Мінск : Дзяржвыд., БССР. Рэд. маст. літ., 1962. – 264 с.

The article analyzes the peculiarities of creating the image of the Motherland in the works of poetess Valentina Gabruseva. The peculiarity of Gabruseva's poetry is that it reveals the origins of human love for the Motherland. The origins of the poet's work are in unity with the native land, the native house, in spiritual closeness with the parents who have already passed away. The poet's poetic language is full of individual authorial metaphors.

УДК 811.161.3'373.231

Н. А. БАГАМОЛЬНИКАВА

г. Гомель, ДУА “Гомельскі абласны інстытут развіцця адукацыі”

УЛАСНАЕ ІМЯ ЯК АДЗІН СА СРОДКАЎ ІДЭНТЫФІКАЦЫІ АСОБЫ

У артыкуле разглядаецца гісторыя паходжання і функцыянавання ўласных імён ва ўсходніх славян ад старажытнасці да нашых дзён, выяўляецца адметнасць перыядаў існавання імён, устанаўліваюцца матывы іх выбару. Налёжная ўвага надаецца арыгінальным імёнам, якія з'явіліся ва ўсходнеславянскім іменаслове ў XXI стагоддзі.

Уласныя імёны ў лексіцы кожнай мовы займаюць асобнае месца, вылучаюцца па паходжанні і па функцыях, якія выконваюць.

Сучасная афіцыйная формула іменавання асобы ва ўсходніх славян уключае тры элементы: уласнае імя, імя па бацьку і прозвішча. Фарміраванне такой мадэлі называння асобы на працягу стагоддзяў адбывалася паступова. З трох адзначаных элементаў самым старажытным з'яўляецца ўласнае імя, аднак пытанне яго перыядызацыі і на сённяшні дзень застаецца праблемным. Так, лінгвісты выдзяляюць два перыяды: дахрысціянскі і хрысціянскі (А. І. Сабалеўскі), асобныя – уключаюць больш падрабязную перыядызацыю: ад 4-5 (В. Д. Бандалетаў, У. А. Ніканаў) і нават 6 перыядаў (Т. А. Карніеўская). Як бачна, адзіная, прынятая ўсімі даследчыкамі класіфікацыя перыядаў адсутнічае. Мы схільны кіравацца той класіфікацыяй, якую ў свой час прапанаваў